

တၢ်ကဲထီၣ်သးတၢ်ဟံၣ်ဖျါ

လါၤဖဲးပထုဘၣ် ၂၄သီ, ၂၀၂၀ နံၣ် / KHRG လံာ်ကတြၢ်နီၣ်ဂံၢ်-20-74-11

ဖၣ်အၣ်ကီၢ်ရၣ်တၢ်ကဲထီၣ်သးတၢ်ဟံၣ်ဖျါ: စုကဝဲၤပိးလီၤလီၤလံၤ ပိၤဖးထီၣ် မၤဘၣ်ဒီး ဖိသၣ်လွံၤဂၤ ဖဲတန့ဆါကီၢ်ဆၣ်, လါယုၤလံ ၂၀၂၀နံၣ်

ဖဲလါယုၤလံ ၂၄သီ, ၂၀၂၀ နံၣ်န့ၣ် စုကဝဲၤပိးလီၤလီၤလံၤ (UXO) ပိၤဖးထီၣ်ဒီး မၤဘၣ်ဒီး ဖိသၣ်လွံၤဂၤလၢ သံၣ်ဝါ ပုၤသဝီ, သံၣ်ဝါပုၤကရူာ်, တန့ဆါကီၢ်ဆၣ်, ဖၣ်အၣ်ကီၢ်ရၣ်န့ၣ်လီၤ. ဝံၤအလီၢ်ခံ တၢ်ဆုၤထီၣ်အဝဲသ့ၣ်ဆူ ရၤမတံ တၢ်ဆါ ဟံၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖိသၣ်ဘၣ်ဒီးအကျါတဂၤ လၢအမ့ၢ် စီၤသ--- န့ၣ်, အစုထွဲတကပၤ တူၣ်ကွံာ်ဖဲ တၢ်ပိၤဖးထီၣ်အခါ ဒီးဘၣ် တၢ်ဆုၤအီၤဆူ ဝုၢ်မဲၢ်ဆိးတၢ်ဆါဟံၣ်, ကီၢ်ကွီၣ်တဲာ်အပူၤ လၢကကူၤစါသးအကီၢ်န့ၣ်လီၤ. စီၤသ--- အမိၢ် သ့ၣ်ကီၢ်သးဂီၤဖဲ လၢအဖိခွါအံၤ တၢ်အိၣ်မူဆူညါအကီၢ်, မ့ၢ်လၢအဝဲဆိၣ်ထွဲအီၤလၢ တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တန့ၢ်ဘၣ်အယီၤလီၤ. ¹

(၁)တပတီၢ်-တၢ်ကဲထီၣ်သးအဂ့ၢ်လီၤတၢ်လီၤဆဲး

တၢ်ကဲထီၣ်သးအကလုာ်	စုကဝဲၤပိးလီၤလီၤလံၤ ပိၤဖးဒီး ဖုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဘၣ်ဒီးဘၣ်ထံးအါမး
တၢ်ကဲထီၣ်သးမုၢ်နံၤမုၢ်သီ	လါယုၤလံ ၂၄သီ, ၂၀၂၀ နံၣ်
တၢ်ကဲထီၣ်သးတၢ်လီၤတၢ်ကျဲ (သဝီ, ကရူာ်, ကီၢ်ဆၣ်, ကီၢ်ရၣ်)	သံၣ်ဝါ ပုၤသဝီ, သံၣ်ဝါပုၤကရူာ်, တန့ဆါကီၢ်ဆၣ်

ပုၤလၢအတူၢ်ဘၣ်တၢ်တဂၤအဂ့ၢ်အကျါ				
မံၤ	စီၤသ---	စီၤခ---	စီၤပ----	စီၤမ----
သးနံၣ်	၁၂	၁၀	၁၀	၁၂
မုၢ်/ခွါ	ခွါ	ခွါ	ခွါ	ခွါ
ကလုာ်	ကညီ	ကညီ	ကညီ	ကညီ
ဟံၣ်ဖိလီၤဖိ အိၣ် /တအိၣ်	ဖိသၣ်	ဖိသၣ်	ဖိသၣ်	ဖိသၣ်
တၢ်ဖဲးတၢ်မၤ	ကွီၣ်ဖိ	သဝီဖိ	သဝီဖိ	သဝီဖိ
အိၣ်ဆိးဒုသဝီ	သံၣ်ဝါပုၤသဝီ	သံၣ်ဝါပုၤသဝီ	သံၣ်ဝါပုၤသဝီ	သံၣ်ဝါပုၤသဝီ

¹ တၢ်ဂွံတၢ်ကျါလၢ လံာ်ဟံၣ်ဖျါတဘျီအံၤအပူၤန့ၣ် တၢ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်အီၤဖဲ လါယုၤ ၂၀၂၀ နံၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်တၢ်ဆုၤဟ့ၣ် ထီၣ်အီၤလၢ လီၢ်ကဝီၤပုၤမၤသကိးတၢ်တဂၤ ဖဲမ့ၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရၣ်အပူၤ လၢအဘၣ်တၢ်သိၣ်လိအီၤ လၢကညီဂွံဝီ ခွဲးယာ်ကရူာ် KHRG လၢကမၤနီၣ်မၤယါ တၢ်မၤဘၣ်ဒီးပုၤဟံၣ်ခိၣ်ခိၣ်ဖဲခွဲးယာ် အတၢ်အိၣ်သးတဖၣ်ဖဲ လီၢ်ကဝီၤပုၤန့ၣ်လီၤ. ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ် တဖၣ်အမံၤ, တၢ်ဂီၤဒီး အိၣ်ဆိးလီၢ်ကျဲ လီၤတၢ်လီၤဆဲးတဖၣ်န့ၣ် တၢ်မၤလီၤဘၢအီၤလၢ အဝဲနီၢ်ကစၢ် တၢ်ဘၣ် တၢ်ဘၢအကီၢ် န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂွံတၢ်ကျါလၢ တၢ်ကွဲးရဲပုၤအါထီၣ်အီၤ ဖဲပနီၣ်ကဝီၤအပူၤန့ၣ် မ့ၢ်ဝဲဒၣ် KHRG အတၢ်ကွဲးရဲထီၣ် တၢ်ဂွံတၢ်ကျါ န့ၣ်လီၤ.

အဲဒါတုန်းကပဲအဲဒါအယိလီ. (...) ဝဲပထံအဲဒါ (ဖိသုတ်ဘုတ်ဒိတဖုတ်) နှုတ်, အဲဒါ လီယံင်မံနီလီဟာ ဟီဝ်ခိတ်လီ ဝဲထံကျိကပ၊ ဒီးအဲဒါတဲဆါပုတဲတကဲနီတဂါလါဘုတ်.”

ဝဲတဲကဲထီဝ်သးဝံနုတ်, လီကဝီကရူခိတ်ဒီး ဖိသုတ် အမိတ်အပိတ်တဖုတ် လဲဆါဖိသုတ်တဖုတ်အံဆူ သံဝါ ပုတဲဟုတ်ကသံဝ်ဒီးနုတ်လီ. မုတ်လါ ဆူဝ်ချုပုမိတ်ဖိဝဲနုတ်တဖုတ် ကူစါတဲဘုတ်ဒိဘုတ်ထံဒိတ်ဒိတ်မုတ်မုတ် ဒီးအံတသုဘုတ်အယိ, ဆုထီဝ်ကဒီး ဖိသုတ်လွံဂါအံဆူ ဝုတ်ရမတဲတဲဆါဟံဝ်နုတ်လီ. လါခံကတဲာ် စီသ--- နုတ် ဘုတ်တဲဆါထီဝ်ကဒီးအံဆူ ဝုတ်မဲဆိတ်ဆါဟံဝ်ဖးဒိတ် မုတ်လါအဲဒါဘုတ်ဒိဘုတ်ထံဒီးမး အယိနုတ်လီ. အစုလါဘုတ်ဒိတကပ၊ ဘုတ်တဲဒိတ်တူင်ကွံအံတကူင်နုတ်လီ.

တဲကရါကရီလါအရဲဂဲကျဲဆုထီဝ် စီသ--- ဆူ ဝုတ်မဲဆိတ်ဆါဟံဝ်နုတ်မုတ်ဝဲ KECD ဒီးတဲအိတ်ဆူင် အိတ်ချုကရါ အဂါတဖုတ်နုတ်လီ. KHRG တဲထံဝ်လိင်သံကွံအပူ တဲဟံဖျါဝဲလါ ဟီဝ်ခိတ်ဒိဘုတ် နီဝ်ကဲတဲာ်ဂီ ကမံးတံာ် (ICRC) ဟုတ်လီနုတ်ဝဲ ကယဲတ်တဲလါဘုတ်လါစု၊ လါပုတဲဘုတ်တဲလွံဂါ အံအဂီနုတ်လီ.

စီသ--- အမိတ်ဒီး အသရဲဂဲသုတ်တဖုတ် ဘုတ်ယိတ်နုတ်အဂီလါ ကကွဲအိတ်မူကွဲ လါပုတဲတဲအပူ ဒ်လဲဝ်, ဒီး ဘုတ်ယိတ်ဝဲလါ ဖိသုတ်အံ ကတူင်ဘုတ်တဲလဲကပတ် မုတ်မုတ် တဲကွံတလီ မုတ်လါအစုတခီ တဲအိတ်လါ ဘုတ်အယိနုတ်လီ. စီသ--- တဲဖျါထီဝ်အတဲဘုတ်ယိတ်လါ မုတ်အဲကွဲလံာ် ဒီးမဲလိမဲဒီးတဲကသုဒီးခါ နုတ်လီ. ဘုတ်ဆဲာ် အသရဲဂဲဟုတ်ဂံဟုတ်ဘါအံလါ “နကွဲလံာ်သုဒီးဒါခီ, ကွံယါအံ, ယစုတဂုဘုတ် (အစုတအိတ်လါဘုတ်တကပ) ဘုတ်ဆဲာ် ယကွဲလံာ်သုဒီး, အယိတလိတ် သုတ်အိတ်သးဆဲးဘုတ်.”

စီဟ--- အမိတ်လါအမုတ် မုတ်ကဲတဲကအံ တဲဖျါဝဲလါ, တဲကူင်ဘုတ်ကူင်သုမုတ်တဲအရဲဒိတ်ကတဲာ်လါ ကမဲစါအဖိခါ ဒ်သိးကလဲဒီဖျိတဲကိတ်ခဲခါဆူညါတဖုတ် မုတ်လါအဲကဲထီဝ်လံ ပုကွံဂီတလါပုဘုတ် အယိနုတ်လီ. ဒ်လဲဝ်ဂု, ဒ်လဲဝ်ဂု, အကျိတ်စုတအိတ်လါ ကဆိတ်ထွဲအဖိခါအံ လါတဲကူင်ဘုတ်ကူင် သုဘုတ်, “ယဖိခါအကွံဂီမုတ်လါပုဘုတ်ဆဲာ်, ယအဲဒီးလါ အကမဲလိတ်တဲကူင်ဘုတ်ကူင်သုလီ. ပုဆိတ်ထွဲမဲစါအံလါ တဲကူင်ဘုတ်ကူင်သုတကပ၊ မုတ်အိတ်ဒု, အတဲအိတ်မုတ်ဆူညါ ကဂုဒိတ်လီ.”

လါအပူကွံနုတ် သံဝါပုသဝီဖိလါ အဒိတ်တုတ်ခိတ်ပုတဖုတ် မဲလိတ်ဘုတ် မုတ်ပိတ်တဲလီဘုတ်ယိတ်တဲသိတ်လိ (MRE) ကစီဒီး ဒီးလါ ကွံနုတ်ကပ၊စုတ်ကီး တဲကျးလီဝဲ လံာ်တယာ် လါအဒုးသုတ်ညါဘုတ်ယး မုတ်ပိတ်တဲ လီဘုတ်ယိတ်နုတ်လီ. ဘုတ်ဆဲာ် ဖိသုတ်လါ အဘုတ်ဒိလွံဂါအံ တဲဘုတ်နုတ်သဝီဖိလါ တဲစုကဲပိးလီလီလံာ် လါအဲဒါသုတ် ထံဝ်နုတ်ဝဲအံ တဲလီကဲဒီး စုကဲပိးလီလီလံာ် လါအထံဝ်ဘုတ်တုတ်ဝဲ (လါလံာ်ဘိးဘုတ်သုတ် ညါတဲဂါအပူ မုတ်မုတ် လါသုးဖိတဖုတ်စိတ်အံ) တဖုတ်နုတ်ဘုတ်. အဲဒါသုတ်တဲစုတ်ကီးဝဲလါ အကွံဝဲလီကဲ လါ ခိတ်မိတ်အံ အယိ အဲဒိးကွံထံကွံဆဲးဝဲနုတ်လီ.

စုကဲပိးလီလီလံာ်လါအပိတ်ဖးထီဝ်တခါအံ မုတ်စုကဲပိးလဲဝ်တကလုတ်လဲဝ်နုတ် ပုတဲသုတ်ညါလီတဲာ်နီ တဂါဘုတ်. ဝဲတဲဒုးနုတ် ပုလါအတူင်ဘုတ်တဲတဖုတ်လါ စုကဲပိးလီလီလံာ်တဖုတ်အဂီ အခါ အဲဒါသုတ် တဲဖျါတဲဂါအဖိခိတ် တနုတ်ဆါကီဆဲာ် ကညီကူင်သုဆဲးလါဝဲကျိခိတ် ဆိကမိတ်ဝဲလါ စုကဲပိးလီအံမုတ် စုမုတ်ပိတ်နုတ်လီ.

(၄)ပတ်တိုတပတ်တို-တံလုန့အခွဲ:

မ့ပုလုအတူဘဉ်တံဖဉ် ဟ့ဉ်ပုတံခွဲတံယံလုပကသုတံဂ့တံကျိတခါအံၤခါ, ဟ့ဉ်ပုတံခွဲတံယံလုပကသုတံဂ့အံၤလုကျဲဒ်လဲဉ်.

ဖိသဉ်လု အဘဉ်ဒိအကျိတဂု အမိဒိ: ပုစံးဆါတံထံဉ်လိာ်သံကွဲအဂု ခံဂု ဟ့ဉ်အခွဲလု KHRG ကသုတံဂ့တံကျိအံၤန့ဉ်လီၤ.

တံဂီတဘဉ်အံၤဘဉ်တံဒိန့အံၤဖဲ လုယုလံ ၂၄သီ, ၂၀၂၀ နံဉ် ဖဲစ့မဲဆိး ပဒိဉ်တံဆါဟံဉ်, ကီၤကျိဉ်တံဉ် အပုန့ဉ်လီၤ. တံဂီအံၤ ဟံဖျါဖဲ စီသ--- မံနီၤလု တံဆါဟံဉ်လီၤမံအပုန့ဉ်လီၤ. အစုထွဲတကပု တူဉ်ကွဲဉ် ဖဲတံပိဖးထီဉ်ဆါကတီၢ် ဒီးတကးဒဲးဘဉ် အခိဉ်, အမဲဉ် ဒီး အခိဉ်တဖဉ်စ့ကိး ဘဉ်ဒိဝဲနးမးန့ဉ်လီၤ. (တံဂီ- KHRG)

ကညီဂ့ဝိခွဲးယံကရုၢ် ဒီးန့ဘဉ် တံဂီတဘဉ်အံၤ ဖဲ လုယုလံ ၂၆သီ, ၂၀၂၀နံဉ် လု KECD ပုမတံဖိတဂု ဖဲ သံဉ်ဝါပုသဝီ, သံဉ်ဝါပုကရုၢ်, တန့ဆါကီၢ်ဆဉ်န့ဉ်လီၤ. တံဂီအံၤဟံဖျါ ဝဲတံပိဖးအက့အခိတဖဉ်လု အအိဉ်လီၤ တံဉ်ဖဲ စုကဝဲပိးလီလီၢ်လံပိဖးထီဉ်အလီၢ်န့ဉ်လီၤ. (တံဂီ- KECD)

ကညီဂ့ဝိခွဲးယံကရုၢ် (KHRG) အဂ့ဖုဉ်ကိာ်

ကညီဂ့ဝိခွဲးယံကရုၢ် (KHRG) အံၤဘဉ်တံဒုးအိဉ်ထီဉ်အံၤဖဲ ၁၉၉၂ နံဉ် ဒီးမ့ဝဲလီၢ်ကဝီကရုၢ် သဘူတဖု လုအံၤလီၤမတံလုကမဂုထီဉ်ပုဂ့ဝိခွဲးယံအတံအိဉ်သး လုကီၢ်ပယီၤမုာ်ထီဉ် ကလံထံးအပုန့ဉ်လီၤ. KHRG သိဉ်လိဝဲ လီၢ်ကဝီဒုသဝီဖိတဖဉ် လုကမနီဉ်မပုတံမတံဘဉ်ဒိ ပုဟီဉ်ခိဉ်ဖိခွဲးယံအဂ့အကျိန့ဉ်လီၤ. KHRG ဘိးဘဉ်ရုလီၤတံဂ့တံကျိတဖဉ်အံၤ ဒ်သိးကဟံ ဖျါထီဉ်လီၢ်ကဝီပုကမုာ်တဖဉ် အကလုာ်, အတံတူဘဉ်ခိဉ်ဘဉ်, အတံဘဉ်ယိဉ်ဘဉ်ဘီ ဒီး အတံထံဉ်တံဟံသးသ့တဖဉ်န့ဉ်လီၤ. နယုထံဉ်သ့ဉ်ညါ ပတံမသ့တဖဉ်ဖဲ www.khrg.org အပုသ့ဝဲဒ်န့ဉ်လီၤ.